

September 9, Monday – DAY ONE

Gerbiama Komisare, konferencijos dalyviai, ponai ir ponios,

Man ypatingai džiugu pasveikinti Jus, atvykusius į Vilnių diskutuoti aktualia lyderystės švietime tema. Lyderystę mes išskėlėme kaip vieną iš Lietuvos Pirmininkavimo švietime prioritetų norėdami atkreipti dėmesį į šią reikšmingą sritį.

Lyderystė yra lygiai taip pat svarbus švietimo kokybės ir efektyvumo užtikrinimo veiksnys, kaip ir investicijos į ugdymo kokybę, pedagogų kvalifikaciją ir modernias mokymo priemones. Inovatyvus, kūrybiškas, aktyvus, reflektuojantis švietimo dalyvis ir nuolat tobulėjanti, proaktyvi mokykla – tokia mūsų veiklos kryptis.

Kad lyderystės tema rūpi ne tik Lietuvai, bet ir kitoms Bendrijos narėms, rodo labai palankus diskusijų dokumento priėmimas Švietimo komitete birželio mėnesį. Tikiuosi, pirmą kartą atskiros iniciatyvos sulaukusi lyderystės tema taps svaria atrama plėtojant kokybiškas, efektyvias ir veiksmingas nacionalines švietimo sistemas. Visų jų pamatas yra švietime dirbantys ir dalyvaujantys žmonės.

Rytoj (rugsėjo 10 d.) rudens sesiją pradantis Lietuvos Respublikos parlamentas svarstys Valstybinę 2013 – 2022 m. strategiją. Brėžiame švietimo viziją dešimtmečiui į priekį. Pirmasis strategijos tikslas – pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų didžiumą sudaro reflektuojantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai.

Apie kokios šalies švietimo sistemą bekalbėtume, jos sėkmė priklauso nuo pajėgumo pritraukti dirbti gabiausius, iniciatyvius, kūrybiškus žmones, galinčius projektuoti, kurti, atrasti ir perteikti savo patirtį kitiems. O gerai komandai būtina turėti veržlius, drąsius, kūrybiškus ir į ateitį žvelgiančius vadovus.

Pačių talentingiausių muzikantų orkestrui reikia gero dirigento, kad jis kiekvieno muzikanto savitą grojimo stilių sujungtų į vientisą, nuostabų muzikos skambesį. Panašiai ir mokyklai yra reikalingas stiprus lyderis, jei norime pasiekti gerų rezultatų, kurie užtikrintų asmeninę ir visuomenės gerovę ateityje. O tai suteiks ne tik formalus mokymasis, bet ir kūrybiškas mąstymas, gebėjimas kurti inovacijas ir naudotis mokslo pažanga.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme yra pabrėžta: švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka tada, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą. Tai akcentavo ir Lietuvos švietimo reformos pradininkė prof. Meilė Lukšienė, pripažinimo sulaukusi ir tarptautiniu mastu: 100-osios Profesorės gimimo metinės įtrauktos į UNESCO 2013 metais minimų sukakčių kalendorių.

Švietime lyderystė yra ne tik švietimo, bet ir kur kas daugiau - visuomenės raidos - variklis.

Visuomenė švietimui kelia didžiulius uždavinius:

- ugdyti asmenybes, kurios kurs ateities visuomenę;
- rengti darbuotojus, po kelerių metų dirbsiančių technologijomis, kurios dar neįdiegtos;
- užbėgti už akių galimai bedarbystei;
- nuolat žengti keliais žvilgsniais pirmyn ir gebėti suteikti besimokantiesiems tai, kas jų ir visuomenės gyvenimą darys geresnį.

Sutikite, nėra lengva. Esu tikras, kad mokyklose turi dirbti itin gabūs, iniciatyvūs ir kūrybiški žmonės. Turime dėti pastangas juos pritraukti ir išlaikyti, padėti jiems pilnai atsiskleisti ir tobulėti.

Kalbu ne tik apie mokyklų ar švietimo institucijų vadovus – nors dažniausiai lyderystės tikimasi būtent iš jų. Išties tai turėtų būti visiems pedagogams būdingas bruožas, nes mokytojas yra tas, kuris eina priekyje, uždega kitus, yra kūrybiškas ir iniciatyvus. Ne laukiantis instrukcijų, kaip ir ko mokyti, o pats priimantis sprendimus konkrečioje situacijoje, moderuojantis mokymąsi pagal savo mokinių gebėjimus, poreikius, polinkius. Pagaliau tik tokios asmenybės gali ugdyti irgi laisvus, kūrybiškus žmones.

Tokiems mokytojams vadovauti taip pat yra nemažas iššūkis. Reikia būti išskirtiniu lyderiu, kad gebėtum geriausiai panaudoti jų kompetencijas ir sukurti tinkamą aplinką efektyviam ir kokybiškam darbui. Tai ne tik personalo valdymo klausimai.

Tai ir:

- mokyklos vizija ir strategija;
- visos švietimo bendruomenės telkimas,
- nuolatinis aukštos ugdymo kokybės siekis;
- ugdymo aplinkos kūrimas bei palaikymas,
- ryšiai su kitomis švietimo institucijomis ir darbdaviais, mokyklos steigėjais ir dalininkais.

Sąrašą galima būtų tęsti, turint omenyje milžiniškais greičiais vykstančius visuomenės pokyčius. Į mokyklas ateina kitokia karta, nei buvo vakar. Privalome taikyti kitokius ugdymo metodus ir priemones, privalome būti atviri pokyčiams – jaunimas, su kuriuo dirbame, alergiškas sąstingui.

Mokytojo vaidmuo neįtikėtinais pasikeitė. 21-ame amžiuje žinios ir informacija yra lengvai pasiekiami visiems, tad į mokyklas ateinanti naujoji - kartais „skaitmeninė“ vadinama - karta dažnai turi daugiau žinių, informacijos ir įgūdžių, nei kada nors turėjo atskiro dalyko mokytojas. Šiame šimtmečiuje mokytojas turėtų jaustis ir būti konsultantu, kuris padeda tobulėti, greičiau rasti patikimus žinių šaltinius ir sprendimus. Tokius mokytojus nori matyti mūsų vaikai.

Gerbiamieji,

Tyrimai rodo, kad mokinių pasiekimus mokyklų lyderių vadovavimas lemia beveik trečdaliu. Švietimo įstaigų vadovų parinkimas, sąlygų sudarymas efektyviam jų tobulėjimui per visą jų profesinės veiklos laikotarpį, mokyklos savarankiškumo didinimas yra itin reikšmingas. Šalių patirtis rodo, kad didesnė mokyklų autonomija susijusi su geresniais švietimo pasiekimais. Mokyklai ir jų lyderiams tenka didesnė atsakomybė, tačiau ji suteikia ir daugiau laisvės kūrybiškumui bei iniciatyvumui.

Būtina užtikrinti, kad mokyklų vadovai nebūtų per daug apkrauti biurokratinėmis užduotimis ir kad jie galėtų sutelkti dėmesį į esminius klausimus, tokius kaip mokymosi kokybė, ugdymo programos, pedagoginės problemos bei personalo darbo kokybė, motyvacija ir kvalifikacijos tobulinimas.

Svarbu, kad lyderiai ir mokyklos turėtų erdvę ir geras, palaikančias sąlygas keistis savo patirtimi ir diegti inovacijas. Administracines užduotis turėtų padėti spręsti efektyvesnis technologijų naudojimas. Jau turime elektroninius dienynus, kompiuterines programas tvarkaraščiams sudaryti, technologines priemones mokyklos saugumui didinti. Įvairios inovacijos ir technologiniai sprendimai turėtų greičiau pasiekti mokyklas.

Kiekviena šali turi puikių pavyzdžių, kaip ugdo švietimo lyderius ir kokie lyderystės modeliai veikia. Pavyzdžiui, Lietuva kelerius metus įgyvendina projektą „Lyderių laikas“, kuris suformavo paramos švietimo lyderiams infrastruktūros pagrindus ir ugdo švietimo bendruomenių savarankiškumą. Tai tarsi lyderystės mokykla, idėjų apykaitos erdvė, leidžianti atsiverti ir generuoti naujas iniciatyvas semiantis patirties iš kolegų, dėstytojų, užsienio šalių patirties, šiuolaikinio mokslo žodžio. Nuolatinis mokymasis, toks reikšmingas šiuolaikinei visuomenei, yra esminis kalbant apie švietimo sistemos sėkmę – turime patys nepaliauti mokytis, jei norime efektyviai padėti ugdytis kitiems.

Švietimo lyderių mokymo ir patirties sklaidos procese galėtų pasitarnauti ir mūsų Bendrijos politiniai ir finansiniai instrumentai, tokie kaip prieš porą mėnesių aprobuota mobilumo programa Erasmus+ ar Europos socialinio fondo parama.

Bet pirmiausia viskas prasideda nuo idėjos ir paskatos veikti. Mes galime jį suteikti brėždami inovatyvias lyderystės švietime kryptis ir sukurdami galimybes jas įgyvendinti.

Linkiu sėkmingo darbo ir tikiuosi, kad jūsų visų dėka ši konferencija pateiks vertingų rekomendacijų, kuriomis mielai pasinaudosime tolimesnėse diskusijose švietimo temomis, numatytose Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai programoje.